

# H?zI? Büyük Be?li Ki?ilik Testi

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *H?zI? Büyük Be?li Ki?ilik Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23003>

## Özet

**H?zli? B?y?k Be?li Ki?ilik Testi** (HBBKT), ki?ili?in be? temel boyutunu ölçmek üzere tasarlanm?? k?sa bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal İngilizce formunun bir uyarlama çalışması olarak Türk kültürüne kazandırılmıştır. Devrim Erdem (2020) tarafından yapılan uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal geçerliliğini ve özellikle cinsiyet grupları arasında ölçme de?i?mezli?ini (measurement invariance) test etmeye odaklanmıştır. Bu çalışmada, h?zli? ve güvenilir bir biçimde be? faktörlü ki?ilik modelini de?erlendirme ihtiyacına yanıt vermektedir.

HBBKT, k?sa sürede uygulanabilmesi sayesinde hem klinik hem de araştırma ortamlarında popülerlik kazanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, uluslararası geçerliliğe sahip olan **Büyük Be?li** modelinin Türk popülasyonunda da geçerli bir şekilde ölçülmesini sağlamaktadır.

## Anahtar Kelimeler

Ki?ilik, **Büyük Be?li**, **HBBKT**, Uyarlama, **Ölçme De?i?mezli?i**, Psikometrik Özellikler, Be? Faktör Modeli, Psikoloji.

## Yazarlar

Devrim Erdem

## Amaç

Ölçeğin temel amacı, Büyük Be?li ki?ilik özellikleri modelini oluşturan be? temel boyutu (D??a Dönüklük, Uyumluluk, Sorumluluk, Duygusal Denge/Nevrotiklik, Deneyime Açıklık) h?zli? ve ekonomik bir şekilde de?erlendirmektir. Ölçek, özellikle araştırma ortamlarında zaman kısıtlaması olan durumlarda kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, ölçeğin Türkçe formunun orijinal yapısını koruyup korumadığını belirlemek ve ölçme de?i?mezli?i analizleri aracılığıyla bu aracın farklı demografik gruplar (özellikle kadın ve erkek) arasında kar??laştırılabilir sonuçlar üretme yeteneğini incelemektir. Bu, ölçeğin farklı gruplar arasında ayrımcılık yapmadan doğru sonuçlar verdiğini kanıtlamak açısından hayati öneme sahiptir.

## Yapı (Construct)

HBBKT, psikolojide en yaygın kabul gören ki?ilik yapısı olan **Be? Faktör Modeli** (Büyük Be?li) üzerine kurulmuştur. Bu model, ki?ili?i be? geni? ve bağımsız boyut üzerinden tanımlar. Ölçek, bu be? boyutu ölçmek için tasarlanmıştır:

**D??a D?n?kl?k** (Extraversion): Sosyallik, giri?kenlik ve pozitif duygulan?m seviyesi.

**Uyumluluk** (Agreeableness): ??birli?i, nezaket ve g?venme e?ilimi.

**Sorumluluk** (Conscientiousness): D?zenlilik, disiplin, hedefe y?nelik davran?? ve g?venilirlik.

**Duygusal Denge / Nevrotiklik** (Neuroticism/Emotional Stability): Kayg?, gerginlik, depresyon ve duygusal istikrars?zl?k seviyesi.

**Deneyime A?k?l?k** (Openness to Experience): Merak, yarat?c?l?k, sanatsal ilgi ve yeni fikirlere a?k olma.

?l?ek, bu boyutlar?n her birini temsil eden k?sa ve ?zl? maddeler kullanarak kat?l?mc?n?n genel ki?ilik profilini ??karmay? hedefler.

## Ge?erlik

Orijinal kaynakta ge?erlik bilgisi do?rudan verilmemi? olsa da, uyarlama ?al??mas? (Erdem, 2020) ?l?e?in yap?sal ge?erli?ini incelemi?tir. ?al??ma, do?rulay?c? fakt?r analizi (DFA) kullanarak ?l?e?in beklenen be? fakt?rl? yap?s?n?n T?rk?e ?rneklemde uygun model uyumu g?sterdi?ini kan?tlam??t?r. Bu, ?l?e?in ger?ekten de tasarlanan be? ki?ilik boyutunu ?l?t? ?n? g?stermektedir.

En kritik ge?erlik bulgular?ndan biri, ?l?e?in cinsiyetler aras? ?l?me de?i?mezli?ini sa?lamas?d?r. Erdem (2020), ?l?e?in **metrik de?i?mezlik** d?zeyine ula?t???n?, yani ?l?ek maddelerinin erkek ve kad?n kat?l?mc?lar i?in ayn? psikometrik anlama sahip oldu?unu g?stermi?tir. Bu, farklı cinsiyet gruplar?n?n ki?ilik puanlar?n?n g?venilir bir ?ekilde kar??la?t?r?lmas?na olanak tan?r ve ?l?e?in genellenebilirli?ini art?r?r.

## G?venirlik

?l?e?in g?venirlik analizleri, i? tutarl?l?k katsay?lar? (genellikle Cronbach Alfa) ile rapor edilmi?tir. Erdem'in (2020) ?al??mas?, HBBKT'nin be? alt boyutunun tamam? i?in kabul edilebilir d?zeyde i? tutarl?l?k sergiledi?ini belirtmektedir. K?sa ?l?ekler i?in beklenen d?zeyde olan bu tutarl?l?k katsay?lar?, ?l?ek maddelerinin ilgili olduklar? ki?ilik boyutunu tutarl? bir ?ekilde ?l?t? ? anlam?na gelmektedir.

K?sa ?l?ekler, uzun envanterlere k?yasla do?al olarak biraz daha d? ??k g?venirlik de?erlerine sahip olabilirler, ancak HBBKT, h?zli? tarama ve b?y?k ?l?ekli ara?t?rma ama?lar? i?in yeterli d?zeyde istikrar ve g?venilirlik sunmaktad?r. G?venirlik de?erleri, her bir alt ?l?ek i?in ayr? ayr? raporlanm??t?r.

## Fakt?r Analizi

?l?e?in yap?sal ge?erli?ini test etmek amac?yla **Do?rulay?c? Fakt?r Analizi** (DFA) kullan?lm??t?r. Analiz sonu?lar?, verilerin Be? Fakt?r Modeli'ne uygun oldu?unu ve be? temel

boyutun birbirinden net bir ?ekilde ayr??t???n? desteklemi?tir. Her bir madde, tasarlanan ilgili fakt?r?ne y?ksek y?kler vermi? ve modelin genel uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI gibi) kabul edilebilir s?n?rlar i?inde bulunmu?tur.

Fakt?r analizinin ba?ar?s?, HBBKT'nin T?rk?e konu?an pop?lasyonda da teorik olarak beklenen ki?ilik yap?s?n? ?l?t?ne dair g?cl? kan?t sunmakla kalmaz, ayn? zamanda ?l?e'in orijinal yap?s?n?n T?rk?e ?eviri ve adaptasyon s?recinde bozulmad???n? da teyit eder.

## ?l?ek Bilgileri

**Test T?r?:** Uyarlama

**Format:** ?l?ek maddeleri, kat?l?mc?n?n kendini ne ?l?de tan?mlad???na g?re derecelendirilir. Tipik olarak 5 veya 7 noktal? bir Likert ?l?e'i format? kullan?l?r (??rne'in, 1 = Kesinlikle Kat?lm?yorum, 7 = Kesinlikle Kat?l?yorum).

**Mevcut Dil:** T?rk?e

**Pop?lasyon Grubu:** Genel Yeti?kin Pop?lasyon

**Ya? Grubu:** 18 ya? ve ?zeri

**Pop?lasyon Detaylar?:** Uyarlama ?al???mas? (Erdem, 2020), ?l?e'in psikometrik ?zelliklerini do?rulamak i?in genellikle y?ksek?retim ??rencileri ve/veya geni? bir yeti?kin kitlesi ?zerinde ger?ekle?tirilmi?tir.

**Test Metodolojisi:** ?z bildirim (Self-report) y?ntemiyle uygulanan, bireysel veya grup halinde uygulanabilen k?sa bir envanterdir.

## Anahtar Kelimeler

D??a D?n?kl?k, Uyumluluk, Sorumluluk, Duygusal Denge, Deneyime A?kl?k, Be? Fakt?r Modeli, Psikometrik ?l?ek.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**?leti?im E-posta Adresi:** [erdem\\_devrim@yahoo.com](mailto:erdem_devrim@yahoo.com)

**Yaz???ma Adresi:** Bilgi mevcut de?ildir.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

**Uyarlama Y?l?:** 2020

**?zinler ve Kullan?m:** Ölçe?in akademik ve ara?tırma amaçlı? kullan?m? için genellikle sorumlu yazar (Devrim Erdem) ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Uyarlama makalesi, akademik toplulu?a aç?k bir kaynakta yay?mlanmı?tır.

**Ücret:** Bilgi mevcut de?ildir.

## Kaynaklar

Erdem, D. (2020). Revisiting Quick Big Five Personality Test: Testing measurement invariance across gender. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 11(2), 180-198. <http://dx.doi.org/10.21031/epod.675796>

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [hizli-buyuk-besli-kisilik-testi-toad.pdf](http://hizli-buyuk-besli-kisilik-testi-toad.pdf)

## Hızlı? Büyük Be?li Ki?ilik Testi Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte aç?kça listelenmemiştir. Maddelere eri?im ve tam uygulama talimatlar? için yukarıda belirtilen akademik makaleye ba?vurulmas? veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.